

การวิเคราะห์หนังสือ

Teaching to Learn by Ward, Christine

Copyright 2001 Accerelated Learning Institute, Christchurch, New Zealand

โดย ฉันทนา ภาคบงกช *

คริสติน วอร์ด (Christine Ward) ได้เขียนหนังสือเรื่อง “การสอนที่นำไปสู่การเรียนรู้” (Teaching to Learn) เป็นหนังสือที่ประยุกต์ผลการวิจัยทางสมองจำนวนมากมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งพบว่ามีผลสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีทางจิตวิทยาและการศึกษาตามแนวปฏิรูปการศึกษา จึงช่วยยืนยันให้มีความมั่นใจในการที่จะจัดการเรียนการสอนตามแนวดังกล่าวเพื่อบังเกิดประโยชน์สูงสุดในการเรียนรู้ ทำให้ได้ข้อสรุปที่สำคัญว่า การจัดการเรียนการสอนให้ได้ผลและทำให้เกิดการเรียนรู้สูงสุดนั้น จะต้องเอื้อต่อการพัฒนาสมอง (Brain friendly method) หนังสือเล่มนี้เป็นคู่มือการเสริมสร้างสมองสำหรับเด็กในวัยเรียน ซึ่งให้ความรู้แก่ครูเกี่ยวกับการเพิ่มพลังสมอง การเตรียมสมองให้พร้อมก่อนจะเริ่มต้นการเรียน ขณะเรียนและหลังจบบทเรียน โดยใช้หลักการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและการจัดบรรยากาศในห้องเรียนให้เหมาะสมกับความถนัดในการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคน

หนังสือเล่มนี้ผู้เขียนได้เขียนขึ้นระหว่างที่มาทำงานในประเทศไทยในช่วงที่ประเทศไทยกำลังมีการปฏิรูปการศึกษา ได้มีการสนับสนุนให้ครูทบทวนถึงการเรียนการสอนของตนเองเพื่อทำการปรับเปลี่ยนการสอน โดยจะต้องทำความเข้าใจกับความรู้ใหม่เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการสอนเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงด้านการเรียนรู้ของนักเรียน สาระของหนังสือเล่มนี้มี ๕ ด้าน ได้แก่ ๑) การปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อนำความรู้ใหม่ไปใช้ในการสอน เพื่อให้นักเรียนประสบความสำเร็จ ๒) สมองที่พร้อมใน

การเรียนรู้ กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสมบูรณ์ของสมอง ออกซิเจน น้ำดื่ม อาหาร ๓) สภาพแวดล้อม

และบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนาสมอง ดนตรี เพื่อผ่อนคลายและสร้างแรงจูงใจ การเคลื่อนไหวและการบริหารสมอง ทำทางที่ช่วยให้สมองพร้อมต่อการเรียนรู้ ความสมดุลของร่างกายและสมอง ๔) รูปแบบการเรียนรู้หลากหลายเพื่อสนองธรรมชาติการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน รายบุคคล การจัดเตรียมสื่อและกิจกรรมเพื่อพัฒนาสมอง และปฏิสัมพันธ์ที่เอื้อต่อการพัฒนาสมองและ ๕) วิธีการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ผู้เขียนมีประสบการณ์ด้านการสอนและจัดฝึกอบรมมาก การนำเสนอบทความได้กล่าวถึงแนวปฏิบัติที่อยู่บนพื้นฐานของการวิจัยในลักษณะของการนำความรู้ไปใช้ในชั้นเรียน นับว่าช่วยครูให้เกิดความเข้าใจและปฏิบัติได้ไม่ยากเกินความสามารถของครูทั่วไป หนังสือเล่มนี้ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับสมองที่สำคัญหลายตอนเท่าที่จำเป็น ไม่มีการลงรายละเอียดต่างๆ เป็นที่น่าเสียดายที่หนังสือเล่มนี้ไม่ได้อ้างอิงตำราเอกสารหรือผลการวิจัยอย่างชัดเจน จึงยากที่สืบค้นหรือวิเคราะห์ถึงแหล่งอ้างอิง

หนังสือเล่มนี้ไม่มีความเข้มข้นทางวิชาการนัก เพราะเป็นหนังสือที่เขียนสำหรับผู้ปฏิบัติผู้เขียนมองเห็นศักยภาพในตัวเด็กทุกคน เน้นการสอนให้นักเรียนได้เรียนรู้ได้ง่ายและเป็นไปตามธรรมชาติ โดยใช้วิธีสอนที่หลากหลายเพื่อพัฒนาสมองและการเรียนรู้ของทุกคน จากการฟังการบรรยายและอ่านหนังสือเล่มนี้ พบว่าผู้เขียน

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ฉันทนา ภาคบงกช กรรมการบริหารหลักสูตรปริญญาเอก สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ได้ถ่ายทอดความเชื่อในหลักการของการพัฒนาสมอง
อย่างเด่นชัด ดังปรากฏในหลายตอน เช่น

“...นักเรียนจะเรียนรู้ได้ดีขึ้นถ้าครูมีวิธีสอนที่ดีขึ้น สิ่งที่ทำทายเป็น
ครูจะต้องเข้าใจในความสามารถเฉพาะตัว ความมหัศจรรย์ของสมอง
มนุษย์และใช้การสอนที่ดีเพื่อดึงความสามารถของสมองมาใช้ให้เกิด
ประโยชน์สูงสุด...”

“... ในสถานการณ์ที่เอื้อต่อการพัฒนาสมอง นักเรียนจะมีสมาธิ
ให้ความร่วมมือ รู้จักวางแผนการเรียนรู้ เรียนรู้ได้ง่าย ขณะเดียวกัน
ครูก็จะรู้วิธีสอนหนังสือที่ช่วยให้เด็กเรียนดี งานวิจัยทางสมองช่วย
บอกวิธีที่ทำให้นักเรียนเก่งขึ้น ดังนั้น โรงเรียนแห่งใด ครูคนใดที่
มองข้ามความรู้เกี่ยวกับสมอง ก็เท่ากับว่าโรงเรียนแห่งนั้นและครู
คนนั้นกำลังตกอยู่ในภาวะวิกฤตเสียแล้ว...”

ผู้เขียนพยายามโน้มน้าวให้เห็น
ความสำคัญของสมอง และการปฏิบัติต่อเด็กที่เอื้อ
ต่อการพัฒนาสมองด้วยการพัฒนาโดยใช้สมองทั้ง
สองซีก การสร้างบรรยากาศที่ดีและหลีกเลี่ยงการ
สร้างความเครียด นับว่าสอดคล้องกับการจัดการ
เรียนตามแนวใหม่และการจัดการเรียนการสอน
ตามแนวการปฏิรูปการศึกษา

การศึกษานับว่าเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มี
ความสำคัญต่อสาขาวิชาพหุศึกษาศาสตร์ เพราะ
การศึกษาเป็นกระบวนการถ่ายทอดทางสังคม
ของมนุษย์ในช่วงวัยเรียนตลอดจนถึงวัยทำงาน
ปรากฏการณ์ทางสังคมในสังคมไทยได้สะท้อนถึง
วิถีชีวิต การอบรมเลี้ยงดูและ การจัดการเรียนการ
สอนที่ทำให้เกิดผลผลิตในปัจจุบัน พฤติกรรมของ
คนในสังคมเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและยาวนาน
แม้ว่าสังคมจะมีความเชื่อว่าการศึกษาศาสนา
สร้างความเปลี่ยนแปลงที่ดีได้ แต่พบว่าแนวคิดทาง
จิตวิทยา และแนวคิดทางการศึกษาที่มีคุณค่าและ
ผ่านการวิจัย ทั้งต่างประเทศและในประเทศไทย

ตรวจจนถึงปัจจุบัน ยากที่จะนำมาใช้ให้บังเกิดผล
ในสังคมไทย อาจเป็นเพราะสวนทางกับความเคย
ชิน ความเชื่ออันเป็นผลจากการพัฒนาประเทศโดย
ละเลยมิติด้านสังคมและจิตใจ แม้จะมีองค์ความรู้ที่
เกิดจากการวิจัยอยู่มากมาย และมีนักวิชาการและ
ครูที่มีความรู้จำนวนไม่น้อย แต่สังคมไทยยังขาด
พลังที่จะกล่อมเกลารับและขับเคลื่อนสังคมอย่างถูก
ทิศทางได้ เพราะไม่มีนโยบายและหน่วยงานใดมา
รับผิดชอบสังคมอย่างจริงจัง ด้วยเหตุนี้ สังคมทั้ง
สังคมไม่ว่าครูพ่อแม่และนักเรียนส่วนมากจึงยังอยู่
ในภาวะที่ไม่พร้อมสำหรับการจัดการเรียนการสอน
ตามแนวใหม่ ที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย
ในสังคม

เนื่องจากสังคมไทยให้ความสำคัญกับมิติ
ด้านสติปัญญาและวิชาการมาก เพราะเชื่อว่าจะ
นำไปสู่ความสำเร็จในชีวิตได้ ดังนั้น ผลการวิจัยทาง
สมองจึงเป็นหนทางหนึ่งที่จะนำมาสร้างกระแสความ
เปลี่ยนแปลงที่ดีให้เกิดขึ้นในสังคมไทยและวงการ
ศึกษามากขึ้น แต่ทราบได้ทีคน ในสังคมไทยยัง

ขาดความเข้าใจและเข้าถึงความรู้ดังกล่าว ไม่ว่าจะในระดับผู้บริหารทุกระดับ ครูผู้ปฏิบัติหรือผู้ปกครอง ย่อมยากที่จะนำพาประเทศไปสู่ทิศทาง ที่มุ่งหมายได้ ในฐานะของนักวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ ไม่ควรละเลยที่ทำการวิจัยหรือการพัฒนารูปแบบศึกษาในตัวแปรมิติด้านการพัฒนาสมอง ร่วมกับตัวแปรด้านสังคม จิตวิทยาและการศึกษาเพื่อนำผลการวิจัยไปเป็นแนวกำหนดนโยบายเพื่อการพัฒนาคุณภาพของมนุษย์และสังคมต่อไป

หนังสือเล่มนี้ได้มีการแปลเป็นภาษาไทย ชื่อคู่มือครูสำหรับเสริมสร้างสมองของเด็กวัยเรียน แปล

โดย พีรณา ริกุลสุรگان และสมหญิง สัมฤทธิ์ผล
จัดพิมพ์โดยบริษัท แปลน ฟอว์ คิวส์ (ISBN 974-93665-4-9)